

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ

Макарова О.Є.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Сьогодні освіта розглядається як економічний продукт, до якого висуваються вимоги конкурентоспроможності та економічної ефективності. Основою конкурентоспроможності освіти є якість, і формування систем управління якістю в сфері фармацевтичної освіти диктується вимогами часу.

Як відомо, МОЗ України погоджує навчальний процес з вимогами ЄС (згідно Болонського процесу), введена програма кредитно-модульної системи організації навчального процесу, державна атестація згідно принципів якості та ін., вводяться нові технології організації навчального процесу, розроблено проект Концепції реформування післядипломної освіти тощо. На даний час медична громадськість України, медичні та фармацевтичні ВНЗ перебувають в очікуванні корінного реформування вищої медичної та фармацевтичної освіти. Концепція модернізації фармацевтичної освіти позначила цілі, що визначають напрями і механізми реформування: підвищення доступності, забезпечення якості та ефективності. Фармацевтична освіта як складова частина загального освітнього процесу країни піддається реформуванню за цілою низкою аспектів: цільові пріоритети, структура і зміст освітнього стандарту та процесу його реалізації. В умовах підвищеної затребуваності спеціальності «Фармація» на ринку праці проблема доступності вищої фармацевтичної освіти в Україні була вирішена за рахунок відкриття нових факультетів і введення договірної форми навчання. Якість фармацевтичної освіти, звичайно ж, значною мірою залежить від економічного забезпечення, наявності висококваліфікованих викладацьких кадрів, матеріально-технічної бази.

Принципово нова якість вищої медичної та фармацевтичної освіти спрямована на вирішення пріоритетних питань вітчизняної системи охорони здоров'я, зокрема:

- 1) запровадження системи підготовки медичних та фармацевтичних кадрів, яка забезпечить підвищення їх професійного рівня, якості надання профілактичної, медикаментозної та медичної допомоги населенню;
- 2) забезпечення ступеневої підготовки фахівців на додипломному та післядипломному етапах підготовки відповідно до стандартів Всесвітньої федерації медичної освіти та з урахуванням національних особливостей соціуму;
- 3) приведення до європейських стандартів наукового та навчально-методичного забезпечення всіх ланок вищої медичної та фармацевтичної освіти на базі результатів фундаментальних і прикладних наукових, методичних досліджень, з урахуванням принципів доказової медицини, вітчизняного досвіду організації вищої медичної та фармацевтичної освіти;
- 4) підвищення якості підготовки медичних та фармацевтичних кадрів та їх конкурентоспроможності на вітчизняному, європейському і світовому ринках;
- 5) узгодження термінів підготовки, переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців, з вимогами світового ринку праці та Директивами ЄС.

Сутність та базові критерії якості вищої освіти були сформульовані «Всесвітньою декларацією про вищу освіту для XXI століття», прийнятою у 1998 р. на організованій ЮНЕСКО Всесвітній конференції з вищої освіти, згідно з якою якість у сфері вищої освіти має охоплювати всі функції діяльності: навчальні та академічні програми; наукові дослідження та стипендії; укомплектованість кадрами; матеріально-технічну базу; роботу на благо суспільства і академічне середовище.

Якість освіти розглядається як: 1) комплексний результат освіти, що включає знання і компетенції (результат навчання), способи поведінки (результат виховання), особистісні якості (результат розвитку особистості); 2) характеристика, що визначає відповідність знань і

компетенцій вимогам державного освітнього стандарту, відповідність особистісних якостей і моделі поведінки прийнятим на даний період у суспільстві нормам; 3) сукупність освітніх досягнень індивіда, яка обумовить здатність задовольняти його особистісні потреби, потреби держави і суспільства в цілому. Фармацевтична галузь країни вимагає побудови збалансованої системи взаємовідносин фахівців з роботодавцями з урахуванням інтересів кожної сторони. Входження України в Болонський процес вимагає структурної перебудови всієї вищої школи. Цей процес спрямований на зближення, а не на «стандартизацію» або «уніфікацію» вищої освіти в Європі. Сьогодні також гостро стоїть проблема, яка знайшла своє відображення в концепції – це розвиток інформатизації навчання у фармацевтичних освітніх закладах: формування електронних бібліотек і довідково-інформаційних баз даних, впровадження інформаційних технологій в освітній процес, створення нових форм учбового середовища, безперервного професійного розвитку провізорів, починаючи від засобів дистанційної освіти і до повноцінних «віртуальних» освітніх комплексів. Реформування системи підготовки фахівців для фармацевтичної галузі як складової частини системи охорони здоров'я України обумовлено глобальними змінами на європейському ринку праці, прогресом світової фармацевтичної і медичної науки, змінами в соціальному, економічному, правовому й освітньому просторі.

Основна задача формування концепції системи підготовки фахівців для фармацевтичної галузі України полягає в підвищенні якості підготовки фахівців і забезпечення їх конкурентоспроможності на європейському та світовому ринках праці. Найважливішими напрямками модернізації вищої фармацевтичної освіти на сучасному етапі є: необхідність перегляду самої концепції освітнього процесу шляхом перенесення акценту в теорії та практиці навчання з навчальної діяльності викладача на пізнавальну діяльність студента; перехід на новий принцип взаємодії освіти, фармацевтичної науки і практики; перехід до освіти з орієнтацією на формування і розвиток творчої особистості провізора, і перехід від теоретичних знань і навичок до компетенції та компетентності.

Все вищезазначене вимагає від вузів розвитку високої освітньої культури, яка проявляється за допомогою розвитку науково-педагогічних шкіл, забезпечення збереження кращих традицій вузу, передачі соціокультурного досвіду старших поколінь молодшим, закріплення ефективних зразків наукової та викладацької діяльності.

Разом з тим, жоден з напрямків освітньої, дослідницької та виховної діяльності в сучасних умовах не може бути досягнутим без формування інформаційної культури, яка вимагає, перш за все, від викладача і від студентів нових знань і вмінь, особливого стилю мислення, що забезпечують їм необхідну соціальну адаптацію до змін і гарантують гідне місце в інформаційному суспільстві. Інформаційна культура тісно пов'язана з комунікаційною культурою. Зрештою, випускник вузу повинен володіти компетентною свідомістю.

Професійна компетентність фахівця складається з наступних складових:

- спеціальної компетентності, що включає знання фармакотерапевтичних, медичних, технічних, ергономічних характеристик товарів і послуг фармацевтичного асортименту;
- управлінської компетентності, що включає знання законів і правил розвитку фармацевтичного бізнесу та формування ефективної команди;
- психологічної компетентності, заснованої на знаннях психології спілкування з партнерами по ринку, споживачами фармацевтичних товарів та послуг;
- правової компетентності, яка формулюється знаннями нормативної правової бази з питань фармацевтичної діяльності.

Впровадження новітніх підходів до управління освітніми процесами у фармацевтичних вузах з метою формування у студентів комунікативно-компетентного мислення сприятиме поліпшенню якості підготовки фахівців для фармацевтичної галузі, яка в даний час переживає модернізацію з орієнтацією на інноваційні процеси.